

er i de private Værksteder bygget saadanne Maskiner, som kunne maale sig med Udlandets — der kan man ogsaa forfærdige Affutager.

Jeg har ved en tidligere Leilighed nævnt Dem nogle Kystaffutager, som betales, om jeg ikke feiler, med 1,050 Rbd. Stykket paa Frederiksværk; men De kunne være ganske visse paa, at det er en Tredeleed for høit. Det er naturligt, at det er behageligt for Autoriteterne, at have med Frederiksværk at gjøre, og jeg skal sige Dem hvorfor. Naar f. Ex. de, som have med Constructionen af Artilleriets Materiel, saasom Affutager og deslige, at gjøre, have begaaet Feil, da er det langt nemmere at faae disse Feil rettede, fremfor naar man har med de private Fabrikker at bestille. Embedsmænd ville under saadanne Omstændigheder hellere have med Embedsmænd at gjøre, og jeg skulde feile meget, om ikke et slikt Forhold just nu finder Sted. Saavidt jeg veed, er der i dette Dieblik paa Frederiksværk en meget betydelig Deel Arbejde til Affutager færdigt, men, nota bene, til Affutager, som man ikke ønsker færdige, fordi det har vist sig, at Constructionen ikke duer, og at en ny Construction maa bringes tilveie, inden man kan gaae videre. Det vil i dette Tilfælde, som sagt, være langt behageligere for Krigsministeriet og Artilleribrigaden at arrangere sig med Frederiksværk med Hensyn til, hvorledes man skal bære sig ad med disse halvferdige ubrugelige Arbejder; men, om det er til Landets Fordeel, er et ganske andet Spørgsmaal. Naar De derfor for nogen Tid siden hørte den sidst afgaaede Krigsminister staae frem og rose vort hele Materiale, og tale, som om det var absolut nødvendigt at have Frederiksværk, for at kunne forfærdige dette Materiale, saa har han vistnok en særdeles Marsag, hvorfor han talte saa; men De ville, efter hvad jeg her har meddeelt, skjønne, at det ikke var ganske rigtigt, hvad han fremførte, naar han fremhævede, at Materialet fortjente en ubetinget Roes eller Frederiksværk den Gæde, at det skulde være absolut nødvendigt, for at skaffe dette Materiale tilveie. Forholdet er ganske vist saaledes beskaffent, at der var den største Grund til at underkaste det en Undersøgelse; men dette Spørgsmaal foreligger for Dieblicket ikke, og jeg fin-

der mig ikke foranlediget til at foreslaae en saadan, da jeg tvivler paa, at Thinget vil gaae ind derpaa. Imidlertid er der Meget at lægge Mærke til i den Retning, naar Forholdene gjøre det tilraadeligt. Naar der er talt saa Meget om Frederiksværks Nødvendighed og gode Arbejder, saa skal jeg dog tillade mig at give Dem et lille Exempel paa, at Frederiksværk ogsaa kan feile nutildags og det meget betydeligt. Det concurrede nemlig for et Par Aar siden til Leverancen af Jernrør til Kjøbenhavn — jeg skal her i Forbigaaende bemærke, at jeg ikke var Medconcurrent eller gjorde noget Tilbud, jeg følte mig altsaa ikke berørt derved —; uagtet der var Mange, der havde Lust til at levere disse Jernrør, fik Frederiksværk dog Leverancen, da det var den Lavestbydende, og det leverede ogsaa Rørene. Nu erindrer jeg ikke i dette Dieblik, hvor stort et Antal af dem der bleve casterede, men jeg troer ikke at feile meget ved at sige, at det var omtrent 50 pCt. Værket skulde betale Transporten af disse Jernrør her til Kjøbenhavn og bære flere i Forbindelse dermed staaende Udgifter, saa at det altsaa maa arbejde meget fordeelagtigt i andre Retninger, for at faae et saa stort Tab erstattet, men det bliver da vel heller ikke erstattet ved den private Fortjeneste, men ved Arbejder for det offentlige, hvor Priserne kunne afgjøres underhaanden. Dette maa være nok hvad Frederiksværks Støberi og Maskinværksteder angaaer, som skulde ansees for at være uundværlige for Staten — Noget, jeg maa benægte. Derimod er der en anden Fabrication, mod hvilken jeg ikke skal tale saa afgjort, nemlig Krudtfabricationen. Hvorvidt Frederiksværk er Skyld i, at den private Industri ikke har uddannet sig i den Henseende mere, end skeet er, skal jeg lade staae ved sit Værd. Ved imidlertid at see hen til, hvad der er passeret med mig, troer jeg heller ikke, at Frederiksværk, uagtet det maaskee for Dieblicket er nødvendigt for Krudtfabricationens Skyld, fremdeles vil være uundværligt. Naar man tidligere havde stillet det ligeoverfor en Ligeberettiget, saa vilde Krudtfabricationen som en ikke meget vanskelig Fabrication nok have uddannet sig saaledes, at man kunde faae det Nødvendige præsteret